KRONIEKEN EN MEDEDELINGEN

Colloquium : La communication sociale et la guerre.

Van maandag 20 tot en met woensdag 22 mei 1974 had in het Instituut voor Sociologie te Brussel het colloquium „La communication sociale et la guerre" plaats. Hierin werd nagegaan of de communicatiemedia (radio en televisie) de collectieve agressiviteit bevorderen en aldus oorzaak kunnen zijn van oorlog of deze media integendeel zouden kunnen bijdragen tot een duurzame vrede (1).

Het colloquium werd georganiseerd onder het patronaat van de Ministers P. VAN DEN BOEYNANTS en M. TOUSSAINT. Het werd geopend door A. DOUCY, directeur van het Instituut voor Sociologie, die het verwelkomingswoord uitsprak.

In een eerste uiteenzetting analyseerde Generaal-Majoor V. WERNER : „Le pouvoir des mots et la guerre". De spreker wees erop dat woorden oorlogszuchtige impulsen kunnen opwekken of belemmeren. Volgens V. WERNER is het door de massa-media dat de „macht" van het woord vermeerderd is. Hij pleitte voor een pacifistische opvoeding, die gesteund is op wetenschappelijke gegevens en niet op gevoelens. Daarom zou polemologie in alle universiteiten en aan de studenten van alle faculteiten moeten gedoceerd worden.

O. KLINEBERG handelde over „Attitudinal change with special reference to the mass media". Hij ging na of de massa-media veranderingen in de gedragingen kunnen veroorzaken. Vroeger werd herhaaldelijk vastgesteld dat een goede informatie slechts dit publiek treft dat reeds geïnteresseerd is aan het probleem en dat het slechts deze elementen onthoudt, die zijn eigen opinie bevestigen. KLINEBERG constateerde eveneens dat de gevolgen van de massa-media reëel zijn als ze voldoen aan een bepaalde voorwaarde. De spreker stelde : „... it might be merely pointed out that attitudes are multi-dimensional, due to various causes and serving a number of different purposes. In consequence, the attempt to change attitudes should also be seen as a multi-dimensional process, with no one method or technique regarded as uniquely important or effective.

Een volgend spreker, G. THOVERON, had het meer in het bijzonder over de geringe interesse van het publiek voor de internationale politiek. Dit stelde hij vast aan de hand van een onderzoek bij de Belgische bevolking.

De uiteenzetting van R. en L. LIEBAERT „War on the screen : a psychological perspective" toonde op een overtuigende wijze aan, dat oorlogsfilmen en filmen over de vrede een belangrijke invloed kunnen hebben.

(1) Van dit colloquium werd een publikatie uitgegeven : *La communication sociale et la guerre*, Bruxelles, Institut de Sociologie, Centre de Sociologie de la guerre, 1974.

Aansluitend bij dit referaat deed J.P.H. LEYENS („Cinéma et violence : comment contrôler le comportement agressif des spectateurs") een gelijkaardige vaststelling namelijk dat de agressiviteit van de kijkers aangroeit door de filmen over het geweld. De spreker analyseerde eveneens of er een mogelijkheid bestaat om de agressieve reacties te verminderen. Hij ging na in welke mate een kritische vorming ertoe bijdraagt de agressiviteit van de kijkers onder bedwang te houden. LEYENS heeft voornamelijk de bedoeling deze kritische vorming toe te passen op kinderen, die meer dan de volwassenen beïnvloed worden door deze filmen. Door deze vorming zullen de kleine kijkers leren begrijpen welke de motieven en de gevolgen van verfilmde agressieve daden zijn alsook het onderscheid tussen realiteit en fictie.

J. WIATR („Psychological warfare and the propaganda for peace : antinomies for the coming decade") had het meer in het bijzonder over de doeltreffendheid van oorlogspropaganda. Een dergelijke actie zou volgens de spreker slechts nuttig zijn, als zij gesteund is op een sociologische basis.

Belangwekkend was de uiteenzetting van G. CUMERBATCH en D. HOWITT. Hierin werd in tegenstelling met de andere sprekers de invloed van het beeld op de televisiekijker in enige mate geminimaliseerd en werd vastgesteld dat de veelvuldige herhaling van gewelddadige boodschappen de gevoeligheid van het publiek zeer vlug afstompt. De televisiekijker houdt immers van sensatie en onthoudt slechts deze beelden over de conflicten die hem zelf aanbelangen.

In het referaat van E. NOIROT dat meer van biologische aard was, werden de resultaten van een onderzoek over het territoriaal en sociaal gedrag van de muis weergegeven. LABORIT ging uit van biologische gegevens en bestudeerde de functionele organisatie van het zenuwstelsel, het zenuwstelsel in een sociale situatie en de biologische basis van de hiërarchische structuren. Volgens LABORIT wordt de informatie altijd gemonopoliseerd door een hiërarchie die gebaseerd is op overheersing.

W. UGEUX handelde over de evolutie van de invloed van de communicatie-media op het verloop van de oorlog van 1940 tot op onze dagen. Hierbij benadrukte hij dat oorlog en vrede niet meer tussen diplomaten, technocraten of regeerders beslist wordt, maar dat er rekening dient gehouden te worden met de invloed van de massa-media.

M. BOUTHOUL („Biologie sociale et communications") toonde aan hoe een mens van een verward gevoel van agressiviteit kan overgaan tot wrok, vijandigheid en heftige strijdlustigheid. Volgens de spreker is het dan ook de taak van de polemoloog de mogelijkheden, de voortekens en de symptomen van de oorlog te evalueren door structurele analysen, studies over de agressiviteit en over het collectief gedrag. Door deze methodes kan men invloed uitoefenen op de situatie. Immers, de rol van de polemoloog houdt op wanneer de oorlog uitbarst.

Interessante bijdragen werden eveneens geleverd door P.M.G. LEVY („Le Pape et la guerre"), H. BERNARD („L'action psychologique durant la guerre de Sécession des Etats-Unis (1861-1865)"), J.L. CHARLES („La propagande nazie en Belgique occupée 1940-1944"), P.H. DASNOY („La

propagande nazie filmée en Belgique occupée 1940-45") en Kolonel CREMER en Majoor SCHALBROEK („La guerre psychologique du point de vue stratégique et tactique").

Het colloquium werd beëindigd met een kernachtig besluit van J. WILLEQUET.

Vera LAMMENS